Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 104. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 2-го ЧЕРВНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 2, 1955. No. 104. VOL. LXII.

НАЙВИЩИЙ СУД ДОРУЧИВ СТЕЙТАМ СКАСУВАТИ СЕҐРЕҐАЦІЮ В ШКОЛАХ

ЦЕ РІШЕННЯ ПРИЙНЯЛИ ЗІ СПОКОЄМ, ХОЧ ДЕЯКІ СТЕЙТИ ЙОГО ІГНОРУЮТЬ; ОКРУЖНІ ФЕДЕРАЛЬНІ СУДИ МАЮТЬ ДБАТИ ПРО СКАСУВАННЯ ОКРЕМИХ ШКІЛ У ВІДПОВІДНОМУ ЧАСІ

Вашингтон. — Найвищий Суд ЗДА видав одноголосно опінію в справі окремих шкіл для кольорових дітей, в якій рекомендує окружним федеральним судам дбати про те, щоб у відповідному часі зліквідовано окремі расові школи у всіх стейтах ЗДА. Окружні федеральні суди мають пильнувати про те, щоб скасовано окремі школи для кольорових дітей, коли місцеві умови на це дозволять, і щоб стейтове об'єднування школи в окремих місцевостях, як тільки можна буде це зробити. Окружні суди мають дбати, щоб ступнева ліквідація окремих шкіл відбувалася в „добрій вірі", щоб не було надужиття в визначуванні терміну касування окремих шкіл. Найвищий Суд ЗДА не визначив дати, до якої мали б бути зліквідовані окремі школи для дітей кольорових батьків, які, згідно з опінією Найвищого Суду ЗДА з 17 травня 1954 року, є незгідні з конституцією цієї держави. Найвищий Суд не визначив дати ліквідації окремих шкіл, бо не всюди існують подібні умови для переведення повного об'єднання шкіл. Але Найвищий Суд остерігає тих, які засадничо виступають проти об'єднання шкіл, бо проти них окружні федеральні суди діятимуть з усією суворістю законів. Виконування цього рішення Найвищого Суду повинно початися негайно. Це рішення Найвищого Суду викликало вдоволення уряду президента Айзенгавера і Товариства для Поступу Кольорового Населення. Вдоволені з цього рішення також і представники білого населення з південних стейтів, бо немає визначеної дати, до якої повинна бути здійснена ліквідація окремих шкіл. Представники деяких південних стейтів заявляють, що „відповідний" час до ліквідації окремих шкіл може настати в їхніх стейтах аж за кілька, або й кільканадцять років. — В конґресових колах рішення Найвищого Суду прийнято також із вдоволенням, хоч сенатори з південних стейтів гадають, що окремі школи для кольорових дітей будуть скасовані в деяких стейтах через кільканадцять років, або навіть і пізніше. В деяких стейтах вже почали ліквідувати окремі школи для неґритянських дітей, і в них ця ліквідація буде проходити спокійно. До цих стейтів належать Мериленд, Делевар, Кензас, Кентокі, Міссурі і Оклагома. Але в інших південних стейтах є велика опозиція до спільних шкіл. До цих стейтів належать: Тексас, Луїзіяна, Міссісіпі, Алабама, Джорджія, Флорида, обидві Каролайни і Вірджінія. Посереднє становище займають стейти Арканзас і Теннессі, в яких також, згідно з стейтовими законами, існують окремі школи для кольорових дітей.

НОВИЙ ПОДІЛ ФУНКЦІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ КОНҐРЕСОВОМУ КОМІТЕТІ

Л. Добрянський, голова УКК — Д. Галичин, президент УКК

Шостий Конґрес Американських Українців, що відбувся мин. суботи, неділі і понеділка, вирішив вести деякі зміни в розподілі функцій та відповідальности в новообраному Українському Конґресовому Комітеті Америки. Причиною тих змін був деякий досвід минулого та факт, що теперішня скомплікована політична ситуація вимагає більшої контролі та спільної відповідальности в акції і репрезентації. В попередньому Конґресовому Комітеті майже виключні репрезентативні права мав його голова і ними він відповідно користувався, що в поодиноких випадках викликувало деякі застереження як з боку інших членів Комітету, так і публіки. В новій системі УКК ці репрезентативні функції будуть краще контрольовані та даватимуть менше можливостей до помилок. Під тим кутом створено окремий пост голови Ради (chairman) УКК, що ним став проф. Лев Добрянський, і окремий пост президента УКК, яким є п. Д. Галичин. Голова УКК є головним екзекутивним урядником і він є головою Ради Директорів, — себто Екзекутивного Комітету і Політичної Ради. Він відкриває конвенції, якими, до вибору президії, проводить вже президент УКК. Президент теж проводить нарадами Екзекутиви і Політичної Ради. Всі інші функції голови і президента є майже аналогічні, з тим, що обидва вони є репрезентантами УККомітету та в усіх репрезентативних, політичних і адмінстр. акціях повинні бути у взаємному контакті та спільно нараджуватися і виносити спільні рішення, в порозумінні з іншими членами Екзекутивного Комітету та Політичної Ради, якщо цього вимагатиме потреба і важливість справи. Змінений Конґресом статут з'ясовує і визначує ці функції.

Спірна резолюція

Конґрес, як уже повідомлено, ухвалив одноголосно цілий ряд резолюцій, які своєчасно будуть проголошені. — Спірною залишилась тільки одна резолюція у внутрішньо-політичних українських справах, що й викликала бурхливі дебати під кінець Конґресу. Оріґінальна резолюція, прийнята одноголосно Резолюційною Комісією при одному здержаному голосі, звучала: „Шостий Конґрес Американських Українців вважає, що існування одного національно-політичного центру, який був би виявом національно-політичних прагнень і стремлінь українського народу в його боротьбі за суверенну, соборну Україну, спирався б на співдії і підтримці всіх його національно - політичних сил та був побудований на всенаціональній базі, є конечним. Тому Шостий Конґрес — як і П'ятий та попередні Конґреси — закликає всі українські політичні сили на еміґрації виявити максимум доброї волі та зрозуміння до об'єднання на базі Української Національної Ради."

Під час дебат над цією резолюцією один з дискутантів запропонував, щоб змінити її в той спосіб, щоб друге речення тієї резолюції при кінці звучало: „до об'єднання в такому центрі. Базою такого об'єднання може стати Українська Національна Рада." Він у дальшому запропонував окрему резолюцію, яка звучала б: „Резолюції Шостого Конґресу зобов'язують його каденцію". Ці доповнення підтримав ще один член резолюційної комісії, хоч на самій комісії він голосував за попередню редакцію. Дебати в цій справі були досить гарячі. Голова Конвенції піддав під голосування поправки і вони перейшли більшістю приявних голосів, проти чого почали протестувати ті, які з поправками не погоджувались, домагаючись ще одного голосування, а опісля передачі резолюцій назад до Резолюційної Комісії. Заклики до компромісу не дали успіху і Голова Конґресу заявив, що він передасть справу Дирекційній Раді, яка має вирішити, чи переведення голосування було згідне з процедурою та котра редакція резолюції зобов'язує.

ПРЕЗИДЕНТ ПЕРЕСТЕРІГАЄ ПЕРЕД ЗАВЕЛИКИМИ НАДІЯМИ, ДОРАДЖУЄ ОБЕРЕЖНІСТЬ В ЗДОГАДАХ ПРО МОТИВИ ЗВІЛЬНЕННЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ЛЕТУНІВ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер уважав за відповідне перестерегти американський нарід перед завеликими надіями та передчасними здогадами щодо мотивів звільнення чотирьох американських летунів китайськими комуністами. Відповідаючи на запити на пресовій конференції минулого вівтірка, чи він добачає в цьому звільненні „щире бажання" комуністів спричинитись до міжнародного відпруження, президент Айзенгавер відповів, що його інформації з різних боків дозволяють на таке припущення, що комуністи хотіли з свого боку справді дати доказ „доброї волі", однак він уважає, що справа вимагає ще дальших „студій" та „перевірки", заки можна буде прийти до якогось конкретного висновку. Далі сказав Президент, що він не має жадних інформацій про вигляди на звільнення 52-х інших американців, що ще й досі перебувають по в'язницях червоного Китаю. Висловлюючись в справі повідомлень в Гонґ Конґу про звільнення чотирьох американських летунів Президент це був ані песимістичним ані оптимістичним і його відповіді на запити були спокійні і дуже річеві. Не підтримали надій на звільнення дальших американців теж і представники державного департаменту, заявляючи, що їх нічого невідомо про можливість звільнення червоними китайцями інших ув'язнених американців. У зв'язку із звільненням чотирьох летунів голова сенатської комісії закордонних справ сен. Волтер Ф. Джордж заявив, що червоно-китайська ініціятива визначає „першу щілину в леді". Сен. Новленд, противник ОН, думає, що звільнили китайські комуністи летунів, щоб не наражувати на шкоду свої опінії і свого становища в світі.

Національний Китай стривожений зміною тактики Пейпінґу

Тайпей. — Випущення на волю чотирьох американських летунів уважається в столиці Формози продовжуванням зміненої тактики комуно-китайського уряду. Ця тактика, мовляв, відмовилась від дальшого воєнного крику й погроз та острілювання прибережних островів, а звернулась в сторону „миреної" фразеології. Комуністичні китайські — пише національ - китайська преса — очевидячки зрозуміли, що воєнна пропаґанда є непопулярна у світі, зокрема в Азії, та що швидше й легше, без війни і людських жертв, можна буде осягнути ті самі цілі дипломатичними переговорами. Випущення на волю американських летунів має витворити комуністам прихильнішу атмосферу. Наступним кроком мабуть буде проголошення комуністами „перемир'я" в протоці Формози. Цю тактику китайські комуністи будуть продовжувати аж до того часу, поки західний світ не буде зовсім захолисаний і не послабить своїх оборонних засобів. Тому національно - китайський уряд Чан Кай-шека вважає теперішню „офензиву миру" китайських комуністів небезпечнішим станом, ані ж була їх воєнна пропаґанда і небезпека дійсної війни.

СТРАЙК СПРИЧИНИВ ПРОГОЛОШЕННЯ ВИЙНЯТКОВОГО СТАНУ В АНГЛІЇ

КОРОЛЕВА ПІДПИСАЛА ДЕКРЕТ ДЛЯ ОХОРОНИ ДОСТАВ ПЕРШОЇ ПОТРЕБИ У ЗВ'ЯЗКУ З ЗАЛІЗНИЧНИМ СТРАЙКОМ

Лондон. — Королева Єлисавета II проголосила вийнятковий стан, чи пак „стан небезпеки", у зв'язку з залізно - красвим залізничим страйком, щоб зберегти правильні достави найнеобхідніших артикулів для цивільного населення і війська. Підписані декрети не мають на цілі зламати страйк, тільки заздалегідь унеможливити всякі спроби саботажу й пошкодження залізничих споруд, а також оминути небезпеку харчових труднощів по містах, зданих на довіз харчів. Підчас вийняткового стану уряд має особливі права, але застосовано їх тільки один раз в 1926 році під час генерального страйку. Закон про вийнятковий стан походить з 1920 року. За уряду Партії Праці двічі проголошувано вийнятковий стан, — у 1948 і 1949 роках, під час страйків в англійських портах. Проголошення вийняткового стану облегшила та обставина, що теперішній залізничий страйк дуже непопулярний: річ іде в ньому про підвишку платень залізничникам, але три юнії, зацікавлені в цій справі, самі не узгідлили свого становища. — Англійська преса називає цей страйк „страйком проти народу". Страйк залізничників зменшив рух на залізницях до 20%, а його наслідки тим прикріші, що в Англії вправді надзвичайно збільшилась скількість приватних і публічних автомобілів, але шляхів майже не розбудовано від кінця останньої війни. Ситуація ускладниться, якщо до страйку прилучиться коло 20,000 докових і портових робітників. В найближчий вівторок збереться вперше новий парлямент. Вправді перше засідання буде строго формальне, але відкриття сесії парляментом дасть урядові змогу поладнати справу страйку з допомогою парляменту. У зв'язку з цією ситуацією, королева відкликала всякі паради з нагоди роковин свого народин.

Хрущов і Тіто погодились „затіснити взаємини"

Београд. — Нікіта Хрущов, маршал Булґанін і югославський диктатор Тіто разом з цілою совєтською делеґацією і найвищими югославськими достойниками закінчили наради у відпочинковому палаці Тіта на острові Бріоні на Адріятійському морі біля Далматійського побережжя, й переводять тепер подорож по найбільших містах Югославії. Півофіційно заявлено, що між Тітом і його совєтськими гістьми прийшло до порозуміння щодо будучих совєтсько-югославських взаємин у дусі „затіснення", але ніби-то не осягнено порозуміння в усіх міжнародних справах. Тіто буцім-то перевів свою тезу, щоб переговорювати на базі двох рівних держав про взаємини між тими державами, Югославією і СССР, а не на базі спільної комуністичної ідеології і повернення Югославії до Комінформу. Тіто, кажеться у пресових вістках, настоював, щоб совєтські вожаки заявилися за розв'язанням обох існуючих великих міжнародних військових блоків — НАТО і східного совєтсько-сателітського бльоку, але Хрущов і Булґанін буцім-то відмовились. Остаточний офіційний комунікат про хід і вислід затяжних переговорів буде виставлений в Београді після повороту туди Тіта і його гостей. В усіх пресових повідомленнях Хрущова називається завжди на першому місці, для підкреслення, що він є направжнім правителем в Совєтах, а Булґаніна на другому, дармащо Булґанін є прем'єром СССР.

Айзенгавер не любить політикування, але полюбив свій уряд

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що він і надалі не любить політикування, але вподобав своєї праці в Вілому Домі він полюбив працю на своєму становищі, бо воно дає йому можливість працювати для осягнення миру в світі. Президент склав цю заяву в зв'язку з запитом одного журналіста, який пригадав йому, що тепер минає три роки, як він покинув свій пост головного команданта збройних сил НАТО в Европі і прибув до ЗДА, щоб старатися про свій вибір на президента ЗДА. Журналіст запитував Айзенгавера, як він любить працю на новому становищі. Президент сказав, що коли розуміти слово „політика" в принижуючому значенні, то він не любить „політикування", але коли його розуміти в шляхетному значенні, то він полюбив працю на новому пості, бо вона дає йому можливість працювати для великих цілей, які ведуть до здійснення миру в світі. Президент хвалив віце-президента Ніксона.

Бездефіцитовий бюджет важніший від зменшення податків

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що збалянсований федеральний бюджет важніший від зменшування податків. Він сказав, що найкраще було б тоді, коли б можна було одночасно осягнути і бездефіцитовий бюджет і зменшити податки, але видатки на оборону країни не дозволяють зменшувати видатків, тому на першому місці в фінансовій політиці уряду стоїть справа збалянсованого бюджету, який він старатиметься здійснити в фінансовому році, що почнеться 1 липня 1956 року. Президент склав цю заяву на основі інформацій секретаря скарбу Джорджа М. Гомфрі, який заявив йому, що розвиток національної економіки дозволить мати бездефіцитовий бюджет в 1957 році, але немає певности, чи тоді вдасться зменшити також і податки. Президент сказав, що не знає, чи треба буде збільшувати видатки на оборону в зв'язку з тими ревеляціями, які недавно оголошено про совєтські поступи в ділянці аґресивного летунства.

ПРЕЗИДЕНТ АЙЗЕНГАВЕР ВІДКРИЄ ЮВІЛЕЙНУ СЕСІЮ ОН

Об'єднані Нації. — Президент Айзенгавер відкриє „ювілейну" сесію Об'єднаних Націй, скликану на 20 червня ц. р. у зв'язку з десятиріччям цієї міжнародної організації. Сесія ОН триватиме 5 днів і відбудеться у Сан Франсіско. Передбачають, що більшість членів Об'єднаних Націй, яких є тепер 60, буде репрезентована на тій сесії своїми міністрами закордонних справ. Президент Айзенгавер підкреслив своє позитивне відношення до установи Об'єднаних Націй ще раз на своїй пресовій конференції у вівторок 31 травня й заповів, що він „додасть свою малу частинку, ідучи туди щоб спонукати всіх нас подумати про ті справи трохи поважніше". Президент бажає собі, щоби „ціла країна зробила перелік успіхів і невдач (Об'єднаних Націй) і щоб ми могли перевірити власну думку, як далеко сягають наші надії і вигляди у відношенні до тієї установи". Міжнародні чинники — коментує цю постанову президента Айзенгавера американська преса — дуже вдоволені рішенням Айзенгавера, бо вони лякалися, що відсутність американського президента на тій урочистій сесії Об'єднаних Націй буде інтерпретована, як демонстрація і погіршить вигляди заповідженого з'їзду „найбільшої чвірки". Коли стало відомо, що президент Айзенгавер відкриє цю сесію ОН, то генеральний секретар ОН Гаммаршилд мабуть запросить кол. президента Трумена, який проводив першому засіданню Об'єднаних Націй тому 10 років, щоб він закрив ювілейну сесію 25 червня. Г. Трумен відмовився приїхати до Сан Франсіско на запрошення державного департаменту, але мабуть прийме запрошення, коли дістане його від самих Об'єднаних Націй.

Західня Німеччина не стане невтральною

Вашингтон. — Західня Німеччина відкидає невтралізацію її, як ціну за з'єднання німецьких земель — заявив недавно призначений німецький амбасадор у Вашинґтоні, д-р Гайнц Крекелер у промові на бенкеті в Клюбі Національної Преси. Амбасадор Крекелер якраз вернувся з Бонну, куди був викликаний для наради канцлера Аденауера з усіми німецькими амбасадорами в західніх столицях. Однак Західня Німеччина, — заявив Крекелер, — беручи під увагу, що Совєти бояться об'єднаної Німеччини, готова обміркувати всі способи, як запевнити Москву, що її острах безпідставний. Невтралізація Німеччини була б заломанням цілої системи безпеки, що її створила Західня Европа. Наслідком такої невтралізації було б відбуття з Німеччини й мабуть з цілого европейського континенту американського війська, а це довело б до запанування Совєтів у Німеччині та опанування ними всієї Европи. Тому Західня Німеччина відкидає проєкт невтралізації, але приймає всякі інші суґестії, які розвіяли б острах Совєтів перед новою з'єднаною Німеччиною. Амбасадор Крекелер висловив вдячність західнім державам, особливо ж Америці за поміч у відбудові політичної і господарської незалежности Західньої Німеччини. Він заявив, що в новій Німеччині нема сліду нацизму.

Загальні Збори Українського Лікарського Товариства в Америці

Ню Йорк. — В суботу 28 травня ц. р. в залі Українського Народного Дому в Ню Йорку відбулися 6-ті Загальні Збори УЛТА, на яких приявні делеґати від різних Відділів Т-ва обговорили важливі організаційні та етичнопрофесійні справи, а зокрема справу дальшого видавання свого журналу „Лікарський Вістник". По вислуханні річних звітів делеґатів Відділів, членів Централної Управи та Голови Т-ва Р. Осінчука, зборі, по довшій дискусії над звітами, уділили Управі абсолюторію, а в окремих резолюціях намітили плян дальшої праці Т-ва, відзначивши великий вклад праці Управи, особливо ж основника Т-ва та довголітнього його голови д-ра Р. Осінчука, який на цей раз, не піддаючись загальному бажанню зборів, від виставлення своєї кандидатури на пост голови Т-ва рішуче відмовився. До Головної Управи УЛТА зборі вибрали таких осіб: д-р Я. Восвідку, як голову; д-рів Л. Сочинського, Д. Ткачука і П. Харука, як заступників голови; д-ра Т. Шегерина, як секретаря д-ра Якимова, як скарбника, та як членів Головної Управи, д-рів: О. Оришкевича та Б. Панчука. До Контрольної Комісії УЛТА обрані: д-р О. Сінчук, як голова, та д-ри: З. Гіль і О. Баран — як члени. В склад Соварийського Суду увійшли: д-р О. Любчак, як голова, та д-ри Ю. Кушнір і Д. Коструба, як члени. В рямцях загальних зборів УЛТА відбувся також науковий виклад д-ра Е. Неклерів.

Збори закінчились спільною вечерею учасників, а особисті привітання зложили: від Українського Технічного Інституту в Н. И. проф. Я. Зозуля та від Т-ва Укр. Інженерів в Америці інж. Восковаь.

Франція редукує свій ґарнізон в Сайґоні

Сайґон. — Французький ґарнізон в столиці Південного В'єтнаму буде значно зменшений, переходючи здебільша в околицю, віддалену від Сайґону наймениш на 40 миль. До такого порозуміння дійшло поміж головним командантом французьких військ в Південному В'єтнамі генералом Елі і теперішнім південно - в'єтнамським урядом. Французи мають у південному В'єтнамі залоги коло 75,000 війська. Їх ґарнізон в столиці краю Сайґоні був викликаний кілька тижнів тому, коли розгорілась там громадянська війна зі збунтованими військами релігійної секти Бінг Ксуєну.

Щасливі й бадьорі їдуть додому

Гонг Конг. — Звільнені чи радше депортовані з червоного Китаю, де вони перебули в ув'язненні понад два роки, американські летуни вилетіли щасливі й бадьорі спеціяльним літаком до Гонолюлю, щоб зустрітися із своїми рідними й виїхати далі до З'єдинених Держав. Кореспондентам не дозволено покищо розпитувати летунів про їх враження з перебування в комуністичній полоні. Лікарські оглядини виказали, що всі загально є в доброму здоров'ї. В Гонг Конгу всі вони викупалися добре вперше по багатьох місяцях і виспалися на ліжках із справжніми пружиновими матрацами. Про своє звільнення вони довідалися тиждень перед своєю процедурою, що відбувся 24 травня, а про те що вони мають ставати перед судом, дізналися тільки на один день перед процесом.

В АМЕРИЦІ

● **Автоматична машина**, яка стоїть в будинку департаменту торгівлі, 27 травня ц. р. занотувала 165-мільйонового громадянина ЗДА. Ця машина щодванадцять секунд (докладніше: 11.58 секунди) занотовує, що населення цієї країни збільшується на одного громадянина. Кожного року населення ЗДА зростає на 2,800,000 осіб, і в 1970 році воно становитиме 200 мільйонів.

● **14 американських дівчат-скавтів** з стейту Тексас три роки тому почали заощаджувати гроші. Тепер вони мають вже 17,766.65 доляра і виїжджають у тримісячну подорож по европейських країнах.

● **90-річна Бетті К. Андерсон** із Кротону над Гудсоном, Н. И., відзначала день своїх народин, не знаючи про те, що її сестра — трійнячка Еліза померла за день перед тим у Швеції. Її брат також живе в Швеції. Ці трійнята належать до родини довговічних: їхня мати померла на 92-му році, найстарша сестра має 93 роки, а інші сестри дожили до 76, 83 і 90-ох років.

● **Президент Айзенгавер** відзначив медалею Крайової Безпеки директора Федерального Бюра Інвестиґацій Дж. Едварда Гувера за його працю для безпеки цієї країни. При цій церемонії в Білому Домі були присутні члени кабінету, а зокрема секретарка здоров'я Овіта К. Гоббі, яка має незабаром зрезиґнувати внаслідок недуги свого чоловіка.

● **Бувший президент Геррі Труман** заявив, що скінчить писання своїх спогадів до 15 червня, і до 15 вересня його книжка вже буде надрукована. Труман майже на половину скоротить свої спомини.

В СВІТІ

● **У новому англійському парляменті** засідатимуть 24 жінки, які перемогли у виборах своїх суперників-мужчин. У Девонпорті 47-річна пані Джоен Вікерс, консерватистка, перемогла 100 голосами більшости свого суперника з Партії Праці, посла Майкла Фута, який в 1951 році вийшов послом більшістю 3.485 голосів. У Північній Ірляндії 38-річна господиня МекЛофлін переводила виборчу кампанію в ірляндській народній ноші з біблією в руці. Вона перемогла кандидата з Партії Праці, що 12 років був послом.

● **У комуністичному Китаї** нема спокою, і з офіційних повідомлень довідуємося про щораз нові засуди, розстріли і бунти проти комуністичної влади. Тепер оприлюднено, що більше як 200 осіб заарештовано в провінції Шензі у західньому Китаї під закидом змови й організації повстанського руху. У заарештованих знайдено багато зброї. У місцевості Чангша три особи засуджено на смерть, як „американських шпигунів".

● **Два молоді югославські робітники**, Звуко Льоніч і Міодрад Дімітрієвіч, втекли з недавно прилученого до Югославії обширу Трієсту і переїхали до Франції, сховавшись під залізничим вагоном. Віля Ніцци їх відкрили. Вони заявили, що втекли зі страху, що після відвідин Хрущова й Вулґаніна відновиться югославсько-совєтська приязнь, і просили політичного азилю.

● **Ювілейна сесія Об'єднаних Націй**, яка відкриється 20 червня ц. р. у Сан Франсіско в зв'язку з десятиріччям цієї міжнародної організації, дасть нагоду зустрітися знову міністрам закордонних справ 4-х великодержав, бо Англія, Франція і СССР заявили вже, що будуть репрезентовані своїми закордонними міністрами. Вже близько 40 закордонних міністрів заповіли свій приїзд.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗНОВУ БУДНІ

Шостий Конґрес Американських Українців, разом із своїми „світлами й тінями" та своїми більшими й меншими парадами — вже за нами. Перебіґ Конґресу — ніде правди діти — не був на такому рівні, як цього можна було б сподіватись від цієї нашої спільноти, що так багато разів виявляла свою високу виробленість і культуру. Пристрасті й антагонізми часом, здавалося, брали гору, хоч в кінцевому результаті гори не тільки не взяли, але тільки підкреслили загальну добру волю і загальне зрозуміння того, що висловлювали деякі дискутанти: тільки разом ми можемо добитись відповідних успіхів і тільки разом можемо найкраще допомогти українській визвольній справі.

Під час іноді гарячих дебат на Конґресі сказано багато різких слів, поведінка учасників мала деколи характер віча, а не ділових нарад, але так Конґрес, як і його провідники виявили в рішальних моментах ту саму велику мудрість і кваліфікацію, яку виявляли вже не раз і якої могла б їм позаздрити не одна інша національна група. До згоди і порозуміння приходило насамперед між провідниками, які, сказавши собі перед тим кілька слів „правди в вічі", появлялись опісля разом, чи підходили один до одного і подавали собі руки. Тоді й приявні на залі забували свої недавні гарячі дискусії, і оваціями вітали такі докази громадської зрілости та виробленості, виявляючи цим рівночасно не тільки свої глибокі побажання, але також і свою власну громадську зрілість та виробленість. Американське підсоння і американська система не залишаються без впливу і на наших людей. Часом здається, чи направду не було б мудріше перебрати до нас усі українські внутрішні непорозуміння та труднощі, які так гірко відбиваються на українській визвольній дії, і тут, в американських обставинах та в американському дусі толеранції, зрозуміння і доброї волі, їх полагодити. В кожному разі останній наш Конґрес дав ще один доказ, що немає між українцями такої проблеми, якої не можна було б полагодити і якої не можна було б звести до спільного знаменника. Вже хоч би тільки тому Шостий Конґрес, при всіх його недомаганнях, можна відзначити, як ще один крок уперед і ще один успіх.

Очевидно, що ці позитивні сторінки Конґресу повинні насамперед залишитись у нашій пам'яті та в нашому поступуванні. У нашій буденній праці ми повинні дати ще більший доказ тієї нашої виробленості та зрілости і того благородного впливу американського підсоння та американської системи, під яким і в якій живемо. Це ж під час кожних американських виборів видвигається стільки „принципових" суперечностей і стільки особистих докорів, що їх, здавалося б, уже ніщо не може змити та пустити в забуття. Тим часом, ще навіть немає остаточних підсумків виборів, як нагло всі ті „проблеми" і докори зникають, наче б їх — як кажуть — корова язиком злизала. Суперники подають собі руки і вихваляють себе взаємно під небеса, прирікаючи взаємну вірність і співпрацю, а на базі всіх „принципових суперечностей" нагло оформлюється і здійснюється „обопартійна політика".

Коли б наш загал ще й тепер, після Конґресу, взяв собі з цього приклад і відповідно поступив, тоді минулий Конґрес, замість „тіні", кинув би на нашу спільноту і її діяльність направду найкраще світло. Саме для цієї мети повинні ми всі працювати і для неї повинні віддати найбільше сил та зусиль делеґати-учасники Конґресу. Ті, що приїздили на Конґрес з ближчих і дальших околиць, повинні сказати своїм співгромадянам правду про Конґрес, але об'єктивну правду і підкреслюючи в першу чергу все те, що нас на тому Конґресі єднало та пускаючи в забуття те, що нас роз'єднувало. Скінчився Конґрес і вибори, повинно скінчитись і те, що їх супроводило. Натомість повинні залишитись виявлені на тому Конґресі кінцева згода і не тільки бажання, але й активна рішучість зробити все можливе, щоб на наступний Конґрес прийти з ще кращими результатами нашої праці і співпраці, тоді кращі будуть і наші Конґреси. Приклад до цього повинен дати сам новообраний УККомітет.

Після Конґресу — настають наші громадські будні, з усіми їхніми трудами та перешкодами. Конґрес спільними зусиллями та спільним зрозумінням зумів перемогти свої труднощі, а кожний з нас тепер повинен докласти всіх зусиль, щоб перемагати наші щоденні труднощі у суспільному житті та праці. На Конґресі ми гарячими оплесками вітали привернення і збереження єдности. Привітаймо ж її тепер найбільш переконливими оплесками — солідним вплачуванням наших Національних Датків та наших щедрих пожертв до Народного Фонду УКК. Поступаймо так, щоб вся наша праця була овацією великих діл для великої справи, якій ми служимо.

МІҐРАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ В ОН

Минулий тиждень пройшов в ОН під знаком міґраційних справ. Відбулася 5-та міжнародна конференція громадських організацій, заінтересованих міґрацією. Були представники коло 60 американських і закордонних організацій, в тому числі багато національних, як, напр., Американський Фонд для чехословацьких утікачів, Румунський допомоговий комітет, Толстовський фонд, Світовий жидівський Конґрес і ін.; релігійні організації, які допомагали в переселенні ДП; інститути, що вивчають міґраційні проблеми, і представники відповідних аґенцій ОН.

Головним завданням конференції була справа не технічної допомоги міґрантам, що тепер становить завдання міжурядової організації ІЦЕМ, а також охорона міґрантів на їх прибраній батьківщині й справа створення для них умов, щоб вони могли почувати себе „рівноправними" членами нової спільноти.

З проблем, які обговорювалося на конференції слід відзначити справу позаевропейських міґрантів, тобто міґрантів з Азії й деяких частин Африки. Конференція звернула увагу на конечність кращого відношення громадянства до азійських іміґрантів, знесення расових обмежень, повного зрівняння в правах з білими господарями країв, які потребують іміґрантів.

Але справа азійської міґрації належить до найбільш трудних проблем, які вимагають довгої, наполегливої праці й зміни „настроїв". Для прикладу пригадаємо проблему „Білої Австралії", тобто замкнення Австралії для азійської іміґрації. Політика „Білої Австралії" в останніх роках чимраз більше загострюється. Минулого року, навіть було в цій справі „дипломатичне" індійсько-австралійське непорозуміння, — і мають бути усталені невеликі квоти для іміґрантів-азійців.

Конференція звернула увагу на необхідність відповідного використання в краях поселення фахівців, які іміґрують у великій кількості; їх фахові знання й досвід, які могли б принести велику користь, тепер цілковито марнуються.

Багато часу присвячено обговоренню проблеми втілення міґрантів у громадське життя нової батьківщини. Це повинно бути головним завданням усіх організацій, заінтересованих міґрацією. Питання — не нове, але на нього досі не звертали належної уваги. Тепер воно набирає особливої ваги, коли для деяких країв іміґрація стала справою їх дальшого розвитку й існування. На конференції вислухано звіт про осягнення в цій справі у різних краях, але треба підкреслити одну рису: це були погляди організацій, які опікуються іміґрантами і їм допомагають „ввійти в життя". На жаль, бракувало поглядів самих іміґрантських організацій, — це дало б цінний матеріял для всебічного насвітлення міґраційної політики. Іміґрантські організації існують в усіх краях поселення, і збирання від них матеріялів не було б тяжкою справою.

**

Міґраційні справи в ОН минулого тижня „роздвоїлися": одночасно з конференцією громадських організацій у столиці ОН, в Ню Йорку, відбувалося в Женеві зібрання Міжурядового Комітету для европейської міґрації — ІЦЕМ. Обидві конференції відбувалися під патронатом ОН, і відповідні аґенції ОН, що займаються міґрацією, мусіли теж „роздвоїтися" й послати представників на обидва боки Атлантику.

ІЦЕМ, у склад якого тепер входять 26 держав, безпосередньо заінтересованих міґрацією, обговорював міґраційну політику й плян діяльности на 1955 рік, а представники ІЦЕМ'у брали участь в конференції у Ню Йорку.

За три роки існування ІЦЕМ допоміг в переселенні з Европи 308.000 осіб, а в 1955 році плянується переселити 142,165 европейців, з чого до Австралії — 49,180, до ЗДА — 34,530, Арґентини — 17,335, Бразилії — 12,180, Канади — 11,935, Венесуелі — 8,105. Еміґрація на власний кошт не враховується. Звідки еміґранти виїздять? З Італії й Трієсту — 50,450, з Німеччини — 36,840, з Австрії — 18,240, з Греції — 12,435, з Голляндії — 11,011 й ін. Бюджет на 1955 р. обраховано на 48 млн. долярів.

На засіданні ІЦЕМ'у, як відомо, представник ЗДА заявив, що американський уряд „приготований видати 170.000 віз на в'їзд до ЗДА на протязі 18 місяців".

Дирекція ІЦЕМ'у передбачає переселення з Европи 1.700.000 осіб на протязі 5 років, — 340.000 осіб річно, з чого 175,000 еміґрують на власний кошт, а 165,000 — на кошт ІЦЕМ'у.

Підкреслено відрадний факт, що минулого року більше як третина міґрантів — це були члени родин, які міґрували до голів родин. З практикою розбивання родин, вже хочуть покінчити. Виконання цього пляну до певної міри полагодить справу перенаселення Европи, але поставить труднощі, які вимагають нової, відмінної міґраційної політики. Перше: повинно бути осягнене цілковите узгіднення поміж країнами, які висилають еміґрантів, й країнами, які їх приймають, щодо фаху міґрантів. Треба висилати людей таких фахів, яких потрібно, а не будь-кого, в надії, що вони „дадуть собі раду". З того практичний внесок: переводити відповідний фаховий вишкіл, а на це є досить часу. Також треба вивчати мову на старій батьківщині, поки приїдуть на прибрану.

Друге, ще тяжче завдання стосується поселення на ріллі. Південна Америка, Австралія й інші краї потребують фармерів, обіцяють облегшити поселення „на ріллі", ведуть в цьому напрямі пропаґанду, а дійсність виглядає невідрадно. Нові фармери мусять провадити „піонерську" працю в найтяжчих умовинах, неекономічно витрачати свої сили на те, що мусіло б бути вже приготоване, — внаслідок чого вони втікають „з ріллі" до міст, і на тім ґрунті виникають непорозуміння з владою, а кінчається все це в багатьох випадках поверненням еміґрантів додому.

Представники окремих держав висвітлили положення еміґрації „на ріллю":

Арґентина „вже давно приготувала 28 млн. акрів землі для колонізації..." Але фактично спромоглася власними коштами урядити землю лише 500 родинних фарм, — а на більше число чекає фондів з міжнародних джерел. Для Бразилії фармерська іміґрація — конечна річ, і вона звертається у цій справі до ІЦЕМ'у по фінансову допомогу.

Чіле обрахувало, що кошти загосподарювання одної фарми становлять 9,000 дол. Болівія будує дороги, — але всі очікують на створення міжнародного фонду для фінансування рільничої міґрації.

Фінансова проблема — основний чинник, без якого плянова міґрація не буде належно вирішена, і це становить головну напрямну нової міґраційної політики. Міґрація вимагає більшого приготування, ніж було дотепер, і повинна провадитися в формі правдивої міжнародної співпраці. А проєктована міжнародна фінансова допомога повинна не обмежуватися лише коштами транспорту міґрантів, але дати спроможність зробити потрібні інвестиції в промислі і рільництві в краях, куди міґранти спрямовуються.

Це вимагає великої праці збоку урядів і — в не меншій, а навіть у більшій мірі — збоку громадських організацій, які опікуються міґрантами.

Юрій Таркович

В УКРАЇНІ НЕМА МИЛА, НИТОК, ГОЛОК, СІРНИКІВ...

Совєтський всесоюзний бюджет яскраво відбиває стан поневолення України. У зв'язку з цим характеристичним є виступ Гречухи на сесії Верховного Совєту УССР у бюджетних дебатах. Він сказав: „В керівництві промисловістю та іншими галузями господарства часто потрібне буває оперативне втручання та фінансове розв'язання деяких питань. А тим часом Рада міністрів Української ССР не диспонує необхідними можливостями та правами, і не може за власними постановами одержувати фінанси з установ Державного Банку". Отже Україна не може диспонувати навіть тим маленьким бюджетом, який їй уділила Москва. Натомість Москва годує наш нарід пропаґандою, і так далеко в ній заганяється, що сама себе заводить в сліпий кут. Кремль аж до нудоти вихваляє сам себе і свій режим, а потім, опинившися в безвихідній ситуації, мусить признавати, що і це і те погано, і цього й того не вистачає. І тоді починає кричати, що, мовляв, не московсько-большевицька система винна, але працівники-нездари, бюрократи чи якісь спекулятивні організації та українські буржуазно-націоналістичні елементи перешкоджають в повному виявленні „найпроґресивнішої в світі совєтської системи".

Одним з таких, можна сказати, клясичних, прикладів бездарности, хвалькуватости і хронічної забріханости московської пропаґанди є передова стаття „Радянської України" з 9 квітня ц. р. В ній, між іншим, читаємо, що „швидкий розвиток усіх галузей совєтської соціялістичної економіки забезпечує виробництво чимраз більшої кількости товарів народного споживання". Далі починається всім відома байка про постійне підвищування добробуту тощо. Якщо прочитати тільки першу половину цієї статті, то виглядає, що все в найкращому порядку. Але в другій половині статті заперечується буквально все, що сказано в першій. Там уже признається повна неспроможність совєтської торговельної системи на Україні: неправильно розподіляють товари, завозячи їх в окремі райони без урахування попиту споживачів, непродумано плянують товарооборот, не проявляють ініціятиви. „Радянська Україна" признає, що в ряді українських міст зовсім немає в продажу товарів першої потреби. Наприклад, у районах Вінницької области нема нафтових лямп (очевидно нема там і електричного освітлення), а якщо лямпи іноді й бувають, то нема до них скла і гнотів. Нема в області мила. У Львівщині, пише київська газета, нема крему для чобіт, нема ниток, ґудзиків і навіть звичайних голок. Мало того — сірників ніде не купиш! І так по всій Україні, — всюди погано, всюди протікає вода в большевицькі соціялістичні чоботи, якими Москва душить Україну.

В чому ж справа, де криється дійсна причина такої ситуації на нашій батьківщині?

Як вже згадано, бракує товарів тому, що бюджет України занадто низький. Але й всесоюзний бюджет спрямований не на виробництво товарів широкого вжитку, а на продукцію зброї. В бюджеті Совєтського Союзу на 1955 рік призначено на розвиток усієї промисловости, легкої і тяжкої, 189,600,000.000 рублів. Як відомо з бюджетної доповіді міністра фінансів Звєрева, з цієї суми припадає 86% на розбудову тяжкої індустрії, а на легку, що продукує товари широкого вжитку, залишається тільки 14%. Але практично ця сума капіталовкладень значно нижча, коли зважити, що з тих 14%, тобто 26 мільярдів карбованців (для всього СССР), тільки 10 мільярдів покривається з державного бюджету. Решта, отже повних 16 мільярдів, мала б покритися з власних прибутків легкої індустрії. А коли взяти під увагу відомий факт, що більшість совєтських підприємств працюють з дефіцитом, в найкращому випадку без зисків, і тому не можуть покрити передбачені капіталовкладення, то фактично в легку індустрію цього року буде інвестовано тільки 10 мільярдів з державного бюджету. Легка індустрія дістане в 16 разів менше як тяжка індустрія, отже тільки трохи більше як 6% з отих казкових майже 190 мільярдів, призначених для всієї індустрії.

За цією офіційною совєтською діялектичною аритметикою і криються причини хронічної недостачі товарів широкого вжитку. Минулого року призначено на розбудову легкої індустрії восьму частину загальної суми, призначеної для всієї промисловости, а цього року тільки 16-ту частину. На рахунок легкої індустрії московсько-большевицькі диктатори розбудовують військову та напіввійськову тяжку промисловість.

ЗНАЧЕННЯ ВІДНЯ ДЛЯ КОМУНІЗМУ

Коли Совєти з тактичних мотивів перейшли до політики конференцій, культурних, наукових і т. п. зв'язків із Заходом, то рівночасно наказали вони замовкнути пропаґанді, яка в'яжеться з комінформом. Від довшого часу згаданої установи не зустрічаємо на сторінках як совєтської, так і вільного світу преси. І при цьому не відступили вони ні на крок від своєї генеральної лінії. У „Вибраних творах Леніна" (Т. II. ст. 701) читаємо: „Ми мусимо бути готові на жертви і навіть — якщо воно мусить бути — на всі можливі підступи, хитрощі, нелеґальні методи, замовчування правди, щоб тільки ввійти в некомуністичні організації, там зостатися і за всяку ціну провадити комуністичну роботу".

І саме із зміною тактики створили Совєти цілий ряд позірних міжнародних організацій, якими вміло керує Кремль і які надаються куди краще, ніж Комінформ, для приєднання незрячих, непоінформованих інтелектуалів-амбітників, збанкрутованих політиків, політичних авантюристів і т. п. Першою умовою для належного маневрування таких оманних міжнародних організацій є зовнішня драперія, а зокрема назва. Зовні мусить виглядати так, начебто комуністи ввійшли до них тільки так, „між іншими". Але, добре знаючи настрої мас, використовують вони їхню тугу за миром, страх перед війною і т. п. і, вставляючи відповідні кличі в програми згаданих організацій, мають успіх запевнений.

Вертаючися до заголовка цієї статті стверджуємо, що саме Відень є осідком найбільшого числа цих організацій. І більше як певне, що залишається він ним і далі, бо такої урочистости, як підписання мирового договору, не випадало закаламучувати такими „дрібницями", як домагання ліквідації центрів підміновування основ демократії та вільного світу. Беручи до уваги тільки 11 найвпливовіших з-поміж згаданих організацій стверджуємо, що 5 з них мають свій сталий осідок у Відні, а саме: 1. Світовий союз професійних спілок, 2. Міжнародна федерація вчительських організацій, 3. Міжнародня організація журналістів, 4) Міжнародня федерація учасників руху спротиву, 5. Світова Рада Миру.

Дві організації мають ще свій осідок у західньому світі, а саме: Міжнародне Об'єднання Демократичних Юристів в Брюсселі (Бельгія) та Світова Федерація Науковців у Лондоні. По той бік залізної заслони резидує Міжнародний Студентський Союз та Міжнародна Радійова Організація в Празі, Світовий Союз Демократичної Молоді в Будапешті, Міжнародна Демократична Організація Жінок у східньому Берліні — ну і Комінформ у Будапешті.

Не від речі буде приглянутися організаціям, які мають свій осідок у Відні. І так, організація ССПС (ч. 1.) начислює 80 мільйонів членів з 58 країн.

Ці числа, однак, нічого не говорять, бо на це складається 35 мільйонів совєтських невільників, 11 мільйонів таких же з червоного Китаю та 18 мільйонів з сателітних держав. Вільний світ (в тому числі Індія, Японія, Індонезія, Близький Схід і ін.) дає 16 мільйонів членів. Ціль, як каже статут (омана): „об'єднати в своїх рядах професійні спілки цілого світу, без огляду на расу, національність, релігійні та політичні переконання, щоб піднести соціяльний та господарський стан працюючих".

Дійсна мета: сіяти невдоволення між робітництвом вільного світу, викликати страйки, ширити комуністичну бібулу і господарський шпіонаж.

Організація МФВО (ч. 2). Заснована 1946 р. В р. 1949, як фахова організація, влучилася в ССПС (ч. 1). Членів має понад 4 мільйони, з 27 країн. Совєти та сателіти дають 75% членів. Ціль: об'єднати вчительство з робітничою клясою, щоб зробити з нього аванґард пролетаріяту, виховувати молодь на взір совєтських та сателітних шкіл, освідомлювати молодь, що американські імперіялісти намагаються розпалити війну в цілому світі. (Апель екзекутивного комітету, Софія, лютий 1951 р.).

Організація МОЖ (ч. 3) заснована 1946 р. в Копенгазі. По звіту генерального секретаря (Кюбльох, Чехія) з 1954 р. належать до цієї організації журналістів і „неорганізовані журналісти" з 35 країн. Тут можна сміло сказати: бреши, але міру знай. Бо з 12-ти країн, які в 1949 р. виступили з цієї організації, 9 з них підписані в дні 20 січня 1954 р. під телеграмою до Об'єднаних Націй, між ними і ЗДА, що очевидно було, українською мовою сказавши, шахрайством.

Першу скрипку в цій організації грає „старший брат" Давид Заславський, який в січні 1955 р. обвинувачував „капіталістичну" пресу в корупції, підсичуванні національної, соціяльної та расової ненависти, пропаґанді війни. Зразком незалежности, свободи слова та думки — заявляв Заславський, є преса в Совєтах та їх сателітах; ціль її: вдержання світового миру, поборювання воєнної пропаґанди, пропаґування міжнародного порозуміння, свобідне та правдиве звітування і оборона свободи преси та журналістів.

Четвертою з черги організацією з осідком у Відні є МФУРС (ч. 4), яка постала 1951 р. і є розширенням створеної 1946 р. у Варшаві Організації Бувших Політичних В'язнів. Охоплює вона 10 мільйонів членів з 17 країн. Офіціяльні цілі: активна боротьба проти фашизму, боротьба за покарання воєнних злочинців усіх країн, тісна співпраця з поступовими профспілками, організаціями молоді та жіноцтва. Ця організація — найактивніший пропаґатор комунізму. В березні 1952 р. домагалася вона „поставити перед народний суд винних за бактеріологічну війну в Кореї і покарати їх як скажених собак".

Нарешті, останньою організацією, що має свій осідок у Відні, є СРМ (ч. 5). Вона має постійне екзекутивне бюро, яке складається з 50 членів і провадить увесь рух за т. зв. „світовий мир". На чолі бюра стоїть президент Фридрих Жоліо Кюрі та генеральний секретар Жан Ляфіт, обидва французи і знані комуністи. Ця організація є головним речником Комінформу.

Найближче майбутнє покаже, чи ці носії всесвітнього поневолення залишаться й далі у Відні, чи ущасливлять собою інші европейські держави.

Нестор

Книжка й часопис — найнеобхідніші в домі культурної людини.

Дмитро Галичин, Екзекутивний Заступник Голови Українського Конґресового Комітету

НА ПЕРЕЛОМІ

ЗВІТ З ДІЯЛЬНОСТИ УКРАЇНСЬКОГО КОНҐРЕСОВОГО КОМІТЕТУ ЗА РОКИ 1952—1955

(1)

Вступ

Свій звіт з праці Українського Конґресового Комітету за час від 5-го до 6-го Конґресу, отже від липня 1952-го до червня 1955-го року, я назвав „На переломі", бо думаю, що це саме є найкоротшою і найістотнішою характеристикою існування і праці нашої центральної політично-громадської репрезентації в тому періоді. Вже сама назва Шостого Конґресу Американських Українців вказує на те, що звітовий час не був початком. Та навіть і Перший Конґрес, що відбувся 24-го травня 1940-го року у Вашинґтоні та у висліді якого створено Український Конґресовий Комітет, не був початком політичної репрезентації американських українців. Раніше існувало Об'єднання Американсько-Українських Організацій, що виконувало ту саму ролю, перед Об'єднанням був Український Народний Комітет, перед ним була Федерація Українських Організацій, попереджена Українським Соймом під час Першої Світової Війни і взагалі, як довго існує зорганізована американсько-українська спільнота, завжди були більше або менше успішні намагання створити для неї центральну репрезентацію, яка могла б віддзеркалювати її ідеї та заступати її інтереси і здійснювати її прагнення. А проте, остання каденція Українського Конґресового Комітету тим не менше заслуговує на характеристику „переломової", бо вона була великою пробою нової бази нашої повної громадської консолідації і нової фази її праці в нових обставинах.

Попередній, 5-ий Конґрес Американських Українців відбувся під знаком чи не найширшого об'єднання, якого будь-коли в новітніх часах добилася українська спільнота в будь-якій країні. Правда, ані на тому Конґресі, ані опісля у вибраному ним Українському Конґресовому Комітеті не було однієї думки. Навпаки, були поважні розходження думок і деякі з них залишились до сьогодні. Проте, розбіжність думок — це великий привілей демократії. Головне тут єдність мети і єдність бажань до тієї мети змагати. Власне у цьому відношенні звітовий період був не тільки великою пробою, але і направду переломовим періодом, зокрема коли пригадати, що внутрішня консолідація виключно на добровільній, демократичній базі єдиномислія щодо ідей і цілей, є і завжди була найтруднішою справою і нездійснимою мрією серед українців. Повторюю, що ми мали і маємо у цьому відношенні багато труднощів, що ця наша консолідація не була ідеальна, але мимо того всього я думаю, що ми, наша американсько-українська спільнота, має всі причини пишатися тим та записати це як великий здобуток у своєму розвитку, що саме ми створили прецеденс та практично доказали, що теж і між українцями можлива єдність без чужого чи свого поліцая.

Пройдений період часу від попереднього до теперішнього конґресу ще занадто короткий, щоб могти зробити з нього далекойдучі висновки. Це був справді тільки перелім і від нас самих, зокрема від цього Конґресу буде у великій мірі залежати, чи цей перелім буде тільки епізодом, чи ми дальше підемо тим шляхом і створимо нову епоху в нашій історії. На це звертаю увагу вже тепер, бо в цьому криється наша історична відповідальність.

Завдання УКК

Вся праця Українського Конґресового Комітету в тому переломовому звітовому часі велась під кутом трьох головних завдань нашої спільноти:

1. Нашої збірної участи в житті і розбудові нашої країни, зокрема в скріпленні її оборонних і мирових зусиль;

2. Нашої максимальної і всебічної допомоги у визвольних змаганнях українського народу, які в нашому розумінні та найглибшому переконанні є нерозривно зв'язані з цілями й інтересами нашої країни та очолюваного нею вільного світу;

3. Невпинний організаційний та творчий розвиток нашої американсько-української спільноти в усіх галузях життя та в усіх його проявах.

Розгляньмо діяльність Українського Конґресового Комітету у звітовому часі в тих трьох головних аспектах.

З уваги на те, що про загальну політичну акцію нашого Комітету на американському і міжнародному теренах, яка охоплює і покриває два перші завдання УКК, приготовив обширний звіт наш голова проф. Лев Добрянський, я обмежусь тільки до загальної характеристики, зупиняючись, натомість, довше на наших внутрішніх справах.

Політичні акції

Очевидно, що головну увагу мусів звертати УККомітет на відповідну репрезентацію у Вашинґтоні. На початку треба ствердити, що авторитет і значення УККомітету в урядових колах за останню каденцію поважно зросли й УКК став одною з тих громадських інституцій Америки, з опінією та становищем якої щораз більше рахуються. УККомітет має вже у Вашинґтоні вироблену марку високопатріотичної національної організації, яка готова всіми своїми силами підтримати кожну добру ініціятиву нашого уряду та зокрема служити своєю авторитетною порадою в східньо-европейській політиці нашої країни.

Для загальної характеристики тієї праці, поданої у звіті проф. Добрянського, назву зокрема такі акції УКК, як:

1) Акція в справі резолюції конґресмена Смита відносно висилки американських амбасадорів до Києва та Мінська.

2) Акція у зв'язку з програмою Ам. Комітету для Визволення від Большевизму: а) місія до Европи; б) переговори в Ню Йорку; в) акція на терені Американського Конґресу.

3) Резолюція ч. 438 — Керстенова Комісія, що переводила розсліджування в справі окупації України та методів московського панування на Україні і видання документальних публікацій в тій справі.

4) Виступи високих духовних достойників Українських Церков в Америці з молитвами за Самостійну Українську Державу з нагоди роковин 22-го січня.

5) Запрошення американських достойників, сенаторів, конґресменів та видатніших діячів політичного життя на українські маніфестації.

6) Контакти з видатними діячами.

7) Листи і меморіяли в різних випадках, як — для прикладу — два останні виступи щодо членства України в ОН та питання Ялтинської Угоди.

8) Видання періодичні, „Квартальник", що закінчив десятий річник, і „Бюлетень", що виходить два рази на місяць — восьмий річник, та публікації в англійській мові: „Україна в чужих реляціях" проф. Січинського, „Голгофта України" Соловія і „Масакра у Вінниці" Корбута. Окрім того в друку знаходиться праця В. Гришка: „Росія — Україна" та багато відрядків із конґресових рекордів.

Д-р Петро Стерчо

УКРАЇНА В СУЧАСНОМУ І МАЙБУТНЬОМУ

Українське Академічне Товариство в Шикаґо, під проводом студента інженерії Дмитра Пілецького, дало прекрасний почин на терені ЗДА в продовжуванні традиції та метод скріплення зацікавлення студентського загалу проблематикою власного народу, що так прекрасно виправдали себе в діяльності ЦЕСУС-у в Европі. За почином Управи УАТ, відбулися в днях 8-10 квітня 1955 у Шикаґо „Студійні Дні", темою яких була „Україна в сучасному і майбутньому". Триденна програма була розподілена на чотири сесії, а саме: релігійну, літературно-мистецьку, соціо-економічну та політичну. Академічним керівником „Студійних Днів" був д-р Михайло Пап, професор Університету Нотр Дейм, і доповідачами старші й молодші науковці, що спеціялізуються в ділянках, з яких виголошували доповіді.

Після офіційного відкриття „Студійних Днів" головою УАТ, Дмитром Пілецьким, працю розпочато молитвою, і потому після вступного слова д-ра Папа, в якому він вказав на потребу глибших студій української проблематики і висловив надію, що „Студійні Дні" викличуть зацікавлення так широкого студентського загалу, як і широких кіл громадянства, порушуваними тут питаннями й розвинуть дальшу дискусію над ними, розпочато першу сесію в Домі УНСоюзу.

Отець-ігумен д-р Володимир Ґавліч, ЧСВВ, перед приступленням до своєї доповіді привітав ініціятиву Управи УАТ і вказав на потребу серйозних студій, бо тільки вони зможуть цілковито змінити світову опінію щодо права і конечности існування вільної Української Держави. У своїй півторагодинній доповіді про „Українську Католицьку Церкву під сучасну пору" о. д-р Володимир Ґавліч представив теперішній стан Церкви на Рідних Землях і поза межами України, обговорюючи її положення в кожній країні зокрема. Доповідач запевнив, що не зважаючи на ув'язнення всіх Владик, на чолі з Митрополитом Галицьким, Преосв. Йосифом Сліпим, і понад тисячі священиків, Українська Католицька Церква на ЗУЗ існує в підпіллі і наслідство в її керівництві, з о. проф. Лаврівським в сучасну пору на чолі, запевнене. Прелеґент звернув увагу на велику стійкість переслідуваної ієрархії та духовенства, чого доказом є те, що большевики не відважилися влаштувати публічних судів на Україні так, як зробили це проти Міндсенті та Степінача. Доповідач розповів про обставини вбивства Преосв. Ромжі, як також арешту Преосв. Ґойдича та Преосв. Гопка — закарпатських Єпископів. Дійсне наставлення о. Г. Костельника невідоме, бо не знаємо, за яких умов він із ще кількома священиками підпорядкувалися російській православній церкві. Так званий „Львівський Собор" не має юридичного значення, бо він відбувався під загрозою втрати життя, хоч багато священиків і вірних не вагалися і так виступити виразно в обороні своєї віри. Статистичними даними про життя українців католиків у вільному світі та даними про їхню ієрархію, духовенство, манастирі тощо в окремих країнах дав загальний образ становища Церкви. На окрему увагу заслуговує інформація про найважливіші публікації про Українську Католицьку Церкву, зокрема її історію. В дальшому закликав о. ігумен В. Ґавліч не забувати про потреби постійного поповнювання кадрів духовенства та ієрархії Церкви, тому наша молодь, яка має почуття покликання, повинна студіювати богословську науку й іти всеціло на службу Бога, Церкви й Народу.

На жаль, передбачений доповідач про „Політику большевиків супроти Української Православної Церкви", мґр. богословії Юрій Попів, був перешкоджений і не міг доповідати, але треба сподіватися, що його доповідь разом із іншими буде опублікована.

Літературно-мистецька сесія „Студійних Днів" почалася в суботу дополудня, в приміщеннях школи Церкви Св. о. Миколая, доповіддю викладача Шикаґовського Університету, д-ра канд. Юрія Томашевича на тему „Мойсей у Франка та Краньчевича". Югославський учений зреферував проблену ним порівняльну студію про життя і діяльність українського філософа і поета, Івана Франка, та хорватського вченого і поета Краньчевича. Доповідач відмітив подібність обставин обох народів, що з них походили автори двох аналогічних „Мойсеїв", зокрема підкреслив стан поневолення Хорватії та України, а тому то і прагнення обидвох авторів аналогічні. не має ніяких даних проте, немов би Франко був обзнайомлений із твором Краньчевича, хоч твір останнього появився був дещо скоріше.

Другою частиною цієї сесії було відкриття Мистецької Виставки, що її влаштували українські студенти різних ділянок мистецтва, які студіюють на високих школах міста Шикаґо.

Соціо-економічну сесію розпочато в суботу по полудні доповіддю проф. д-ра Іллі Витановича на тему „Соціяльно-економічна структура України — головні перешкоди й можливості її органічного росту". Доповідач відомий серед українського наукового світу своми публікованими працями, а серед молодшої генерації з його викладів в українських високих школах, а зокрема своєю любов'ю до студіюючої молоді та його постійним тісним контактом із нею. Проф. Витанович порівняльними статистичними даними передав зміни й подрібності тактики царської та большевицької Росії супроти України, вказуючи на послідовність у колоніяльній експлуатації України Росією. Доповідач зробив спробу відкинути твердження, немов би за останніх 35 років Україну зіндустріялізовано на користь краю. Насамперед, ствердив він, що індустріялізація переведена тільки в тих ділянках, які потрібні були для послуг росіян, натомість зовсім не розвинено тих ділянок індустрії, що конечні для життєвих інтересів України. Економіка України, що йшла б по лінії інтересів і потреб українського народу, зможе розвинутися тільки в суверенній українській державі. Прелеґент вказав на ті маловідомі спроби „територіяльних патріотів" України до часів революції, які, маючи впливи в царській імперії, змагали до реалізації економічної цілости, якою уявляє собою Україна.

Д-р Іван Фізер, викладач Університету Нотр Дейм, у своїй оригінальній доповіді „До методології дослідів проблем української ментальности" висловив своє непогодження із методами дослідів у працях проф. О. Кульчицького, диссертаційній праці д-р Петришина, статтях д-ра Володимира Янева та ін., що трактують проблему української ментальности. Д-р Фізер уважає, що годі досліджувати сучасну ментальність українського народу на підставі стародавніх дум, народної творчости минулого і т.п. Він уважає, що ті потрясення, які сталися за часів большевицького панування, вплинули і далі впливають на зміну ментальности українця в підсовєтській дійсності, чим заперечив теорію абсолютної спадковости. для досліду ментальности українського народу треба було б переводити експерименти таки серед самого народу на батьківщині, бо навіть, коли б переводити досліди над українцями, що перебувають на еміґрації, то вислід не був би відображенням ментальности українського народу, бо також українські еміґранти, перебуваючи в різних країнах світу серед чужого оточення, набувають чужих навичок. Доповідач зокрема трактував три основні вікові прошарки українського населення Совєтської України: молоді, покоління бувших учасників визвольних змагань і покоління, що є поміж тими прошарками. Нові умови життя,, нові обставини, нове оточення, своєрідна культура мають вплив на зміну їх ментальности, хоч і в дещо різній мірі та з різних психологічних причин. Не провівши ґрунтовної аналізи всіх елементів, що творять суть ментальности спільноти, годі було б відповісти з науковою прецизністю на питання: яка ментальність українського народу під сучасну пору.

(Продовження буде)

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських організацій.

Микола Понеділок

ЮВІЛЕЙ

Містечко П. влаштовує в Народному Домі подвійний ювілей мадам Доремiфасольової — тридцятиліття її життя і двадцятип'ятиліття виступів на оперних сценах Берліну, Відня, Парижу та села Триніжки, Капустянського району на Волині.

Програма ювілейного вечора започаткується промовою, яку виголосить чоловік ювілятки, після чого відбудеться обдаровання її трьома кошами квітів, які скупила і привезла на таксі бабуся Доремiфасольової, аж так інші дарунки та мистецька програма. Програму, зрозуміла річ, виповнить сама ювілятка, виконуючи пісні власного виробу або в своїй аранжовці.

Промова була коротка, певно чоловік знав, що довгі балаки можуть попсувати кінцеві сольові співи ювілятки і одноразово його другої, ліпшої половини. Він лише окреслив деякі етапи кар'єри Доремiфасольової, зокрема згадав Берлінську державну оперу, де вона була примадонною, і таборовий ляльковий театр, де в опері - казці „Коза і Вовк" співала арію Кози, коли її роздирає Вовк на льоду.

— Шановне панство, — вів далі промовець, — ви не уявляєте, яким успіхом користувалася ювілятка. Більше одного вечора вона в жадному театрі не співала — все її вабила перспектива мандрувати і тішити людей далі... Пам'ятаю, вона співала в „Ясній ночі" головну партію, а саме — „ніч". Уявляєте, як проспівала, то в слухачів від захоплення в очах потемніло...

В той час, як промовець, скінчивши, плескав у долоні, сусідські діти, одержавши від бабусі по плитці шоколяди, витягли на сцену коші з квітами і хором продеклямували:

„Від громадських і культурно - освітніх організацій містечка П. прийміть ці квіти, як вияв високої оцінки вашого таланту".

Аж ось настала черга на обдаровання — „презенти". Піднесли годинник, побільшену фотографію ювілятки в кольорах та кульчики з зображенням скрипкового ключа. Коли ж чоловік повідомив, що з подарунками, здається, покінчили, містер Василь, що сидів з шестирічним синком, підвівся.

— Ні, ще не покінчено, маестро, — сказав він, ідучи до ювілятки. — Дарую вам камертон, шановна пані, щоб не збивалися з ноти, коли вокалізуєте. Вірте, пригодиться...

Доремiфасольова в ґардеробі готувалася до ювілейного виступу. Нервово ходила з кута в кут і все пробувала тягти „а-а-а-а", та як не протягувала — виходило чомусь різке і тремтяче „и-и-и-и". Врешті одеколоном покропила в горлі. Понатужилася знов взяти „а-а" — і горе! — результат був ще катастрофічніший — почулося верескливе „грра".

— Аа-дрррa-аа!

— Ии-дррри-и!

На ці дрижачо-тріскучо-шелестячі звуки влетів акомпаніятор.

— Що я чую? У вас якась деформація... Закатарений голос... Як ваше здоров'я?

— Майже добре, Павль. Голос трішки пустує, не так вібрує, як мені хочеться.

— То від хвилювання... Прополочіть кока - колою. Кока-кола полірує голос, особливо жіночий...

— Відчепіться, Павль. Прохала вас не раз: коли я йду співати — не чіпляйтесь до мене з залицянками. Та ще коли чоловік так близько.

Доремiфасольова знов бере одеколон, полоще у горлі, тоді обома долонями підпирає грудну клітку, ніби хоче звідти витиснути приємні звуки.

— Гетьмани, гетьмани, якби [то ви встали,

Встали, подивились на той [Чигир-рррр...

— Чусте, як вібрус, ніякого металу в голосі...

— Ковтніть кока - коли — не метал, а брильянти посиплються, божусь.

— Не докучайте! — сказала з серцем Доремiфасольова і відвернулася на тренування до люстра.

— Мадам, може б ви облишили „Гетьмани", то ж не тенорова чи басова кольоратурка... Не ваша партія.

— Видумуєте, я всі партії співаю.

Вже Павль відчинив двері, щоб пропустити ювілятку на сцену, як вона обернулася:

— Знаєте, як оголосити мій виступ?

— Напам'ять. Зараз оперова співачка, мадам така-то, виконає „Гетьмани". Музика Доремiфасольової і Лисенка.

— Трохи змініть, Павль. На цей раз хай буде музика одного Лисенка, а окультурення тексту і аранжовка мої. Але скажіть це голосно, з притиском.

— Не хвилюйтеся, крикну, як на пожежі.

Вона протягнула йому руку, і він припав до неї всім обличчям.

⁂

„Гетьмани" Доремiфасольова до кінця не проспівала — на середині пісні голос застряг у горлі, і вона мусіла вклонитися. З незручного положення виручив Павль — він на фортепіяні доґрав пісню до кінця. В залі бабуся, шваґер і брат співачки шалено заплескали, а з-заду почулося громове: „Біс, біс!"

Одна пані до другої:

— Хто то так репетує „біс"?

— Хіба не знаєте, чоловік, хай би він збісився.

Задній голос викрикував доти, аж доки Доремiфасольова не проголосила:

—На загальне домагання, тобто на „біс", проспіваю...

З залі перебили:

— До біса такий біс!

— От фамілійний концерт!

Як з залі не кричали, але співачка і їх перекричала:

— Кажу, на загальне бажання проспіваю власну пісню, яка зветься „Як почуєш вночі, край свого вікна, що щось плаче і хлипає важко".

Зірвався з місця містер Василь:

— А коли, скажіть мені, ви написали ці слова?

— Як коли? Вночі. Хіба не чусте — „як почуєш вночі". Прокинулась і написала.

А пані якась на всю ювілейну залу:

— Але вони щось схожі на Франкові слова!

Чоловік, що до цього часу сидів з-заду тихо, цією реплікою виведений був з рівноваги.

— Що ви, — сказав він, — плетете про схожість з Франком! Врешті, кому ви більше віріте, Франкові чи нашій дорогій ювілятці. Треба ж думати перед тим, як ображати вокалістку.

⁂

„Як почуєш вночі" Доремiфасольова доспівала до слів „це розпука моя" — далі її спів покрився хаотичним хором. Передні ряди підвелися, за ним повставали інші.

— Цей спів справді правдива розпука.

— В горлі, мов терпугом хто водить, а вона співає.

А крикліва пані вибралася на стілець і на всю залю:

— Я тяжкою працею заробляю той цент і дала здуру десять долярів на купівлю годинника отакій співачці. Навіщо?! Та ж її голосом до цирку людей закликати, а не тут співати. Та за нею мотузяна фабрика стужилася. Я ліпший вдесятеро голос маю, а дивіться, які в мене ноги від праці, які там жили поробилися.

Вона витягувала „на струнко" праву ногу, справді поборозену жилами. Її приятелька старалася її врозумити.

— Та закрийте, пані, ноги, вони у вас уже трішки форму втратили.

— Хай бачать, як я працюю. Спрацьовані жили... Дивіться...

— Та і так видко, не смикайте далі. Ви ж не Марилін Монро, що так високо підносите.

— Мені не соромно, бо я працюю... А вона... Віддайте мої десять долярів, я ліпше на червоний хрест дам або на інвалідів...

Її насилу з стільця зняли.

⁂

Містер Василь ішов з ювілею насуплений.

— Тату, тату! — став шарпати його шестилітній синок.

— Чого?

— Цому той пан біля ф-о-ль-т-е-п-і-я-н-а так п-о-г-л-о-ж-у-в-а-в співа-ц-ц-і?

— Він не погрожував, синку.

— Як ні? — здивувався малий. — А цому ж вона так ст-ла-шенно пищала.

Батько лише й міг відповісти — „бо то був ювілей" — і більше не знав, що казати.

ЧЛЕНСТВО В УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДНОМУ СОЮЗІ, ЦЕ ВАШ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОБОВ'ЯЗОК І ОСОБИСТИЙ ІНТЕРЕС! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

„Азійці" не „азіяти".

Нам не можна недоцінювати азійські народи, а вже ніяк ставитись до них з погордою — це висновки статті „Фальшиве уявлення про Азію" в „Свободі" від 20-го травня. Кожний, хто бодай дещо ознайомлений з минулою та сучасною історією азійських народів, у 100 відсотках признає дійсними арґументи та висновки згаданої статті. Один тільки в статті дисонанс: автор стверджує, що зі словом „азіят" асоціюється по традиції згірдливе, принизливе значення, одначе в статті цього слова сам уживає.

У поважній західній політичній літературі слово „азіят" на означення мешканця Азії (по-англійському "Asiatic") заступлено виразом „азієць" ("Asian"). Зроблено це, частинно, на формальну, дипломатичною дорогою поставлену, вимогу азійських держав, головно ж Японії, під час росту японських політичних впливів у південно-східній Азії, напередодні другої світової війни.

Немає, на мою думку, ніяких причин, щоб цієї іновації не прийняти і в українській політичній термінології. Слово „азіят" прийшло в нашу — та й інші европейські мови — з латинського "Asiaticus". У латинському слові звук „т" належить до словотворного закінчення. Заступаючи латинське закінчення українським, одержимо — Азія — азієць, форма уже вживана в сучасній українській публіцистиці, хоча ще в українську лексикографію не попала (див. гасло „Азія" в „українсько-німецькому словнику" Кузелі-Рудницького, Ляйпціґ 1943, „Англо - український словник" М. М. Подвезько, передрук Ню Йорк 1953 р.).

Про те, що азійці вважають своє „азійство" вартісною прикметою, свідчить хоча б така подія. Перебуваючи перед другою світовою війною в Туреччині, один із діячів УНР, пок. Володимир Мурський, познайомився з послом Японії в Анкарі. Розмова зійшла на пляновану Японією „сферу спільного розквіту" (co-prosperity) в Азії. На думку посла, в цю сферу мали б увійти, крім існуючих азійських держав, визволені в майбутньому з-під совєтського панування азійські народи. „Яка шкода, що українці не рахуються азійцями" — сказав жартом п. Мурський. — „Не журіться, — відповів японський посол, — якщо йде про ваше визволення, ми вас радо признаємо азійцями".

Я. Петрів.

В справі С. Т. „Київ" в Міннеаполісі.

У „Свободі" з дня 22 квітня 1955 у хроніці спорту появився допис п. Ю. Гриня, під наголовком „МУН на старті". Це незгідно з правдою оповіщено, що то „МУН" був ініціятором і організатором спорт. товариства „Київ".

Рішенням цілої управи С. Т. Київ уповноважнено мене подати до загального відома, що МУН нічим не спричинивсь, ні тепер не спричиняється в організуванні С. Т. Київ.

Рівночасно повідомляємо, що С. Т. Київ стояло, стоїть, а рівночасно доложило усіх зусиль, що і буде стояти на безпартійній плятформі.

Дня 6. квітня 1955 вибрано нову управу С. Т. Київ, в склад якої увійшли: голова — Всеч. о. Степан Віляк; заступник гол. — С. Гринчишин; секретар — М. Лозовий; організац. — мґр. В. Кос; скарбник — Ю. Пасічник; контр. ком. — С. Коцюба, С. Касіян і П. Калинич; пресовий — П. Калинич; тренер ланки. коп. мяча — А. Гайдай; капітан І-ої дружини — Л. Лозовий і заступник А. Гайдай; капітан ІІ-ої дружини — А. Щітина і заступник Б. Дмитришин; ланковий — К. Чіхрай.

Віримо, що нововибрана управа С. Т. Київ подбає про активну діяльність товариства, а члени і самі змагуни доложать всіх зусиль, щоб своєю доброю волею, охотою і дисципліною гідно репрезентували ім'я українців перед американськими, чи іншими дружинами

Л. Калинич.

165 років американської системи патентів

Щоб ви не робили — чи користуєтесь безпечною шпилькою, чи розмовляєте телефоном, чи вмикаєте світло — пам'ятайте, що все це ви можете завдячувати американській системі патентів, що підштовхувала американське винахідництво. Бо ось уже минуло 165 років, як американський винахідник має право охорони свого винаходу контрактом, або як його називають, патентом, тобто договором з урядом З'єднаних Держав, який ґарантує йому право власности протягом 17 років, після чого винахід стає громадською власністю.

Параграф 8, пункт І. Американської Конституції дає Конґресові право „сприяти проґресові науки та корисних мистецтв, забезпечуючи на обмежений час авторам та винахідникам їх вийняткове право на їх праці та відкриття". Але система видавання письмових патентів була відома задовго до цієї постанови. Ще року 1646 особа на ім'я Джозеф Дженкс подав заяву до суду в Масачузетс, прохаючи видати йому патент на машину „для водяного млина".

10 квітня 1790 року Конґрес видав перший закон про патенти, за яким всі патенти мали бути затверджені комісією з Президента, секретарів стейтового та оборонного і генерального прокурора. Найактивнішим членом такої комісії був Томас Джеферсон, тоді державний секретар і сам винахідник. Але й він не міг знайти багато праці в тій комісії, бо тільки три патенти були затверджені протягом першого року існування закону про патенти. Патент ч. 1, підписаний Джорджем Вашинґтоном, був виданий Самуїлові Гопкінсові за його методу „виробництва поташу".

Від того часу листа винахідників, які дістали патенти, пишається прізвищами геніїв: Елі Вітні — машина чистити бавовну; Сайрус МекКормік жниварка; Самоїл Морзе — телеграф; Олександер Ґрагам Белл — перший телефон; Чарлз Ґудір — вулканізована гума; Томас Едісон — електрична лямпа, фонограф і кінокамера; брати Райти — літак із двигуном.

Здається, Едісон мав рекордове число патентів, — щось із 1,100. Менш відомий винахідник безпечної шпильки Валтер Гант був одночасно винахідником першої справжньої кравецької машини, снігоочищувача і таких черевиків, які дозволяють цирковому акторові дряпатись на стіну. Патент на свою шпильку він дістав у 1849 році.

Абрагам Линколн також зробив винахід і дістав за нього патент; він сконструював машину, щоб здіймати річкові пароплави з піскових мілин. Коли його одного разу запитали, який винахід він уважає за найперший, він відповів: „Перше відкриття людини було, коли вона зрозуміла, що вона не одягнена і винайшла фартух".

Тепер Бюро Патентів, відділ департаменту торгівлі, має для розподілу чи продажу копії рисунків і специфікацій мало не трьох мільйонів патентів, виданих від 1790 року. Перший мільйон патентів був виданий за час від 1911 до 1921 року. За патент ч. 2,000,000 у 1935 році було видано премію, за ч. 2,500,000 — у 1950 р. Щороку видається близько 40,000 нових патентів.

(Загальна Рада)

Хроніка українського життя

ПЛАСТОВИЙ ТИЖДЕНЬ У МОНТРЕАЛІ, КАНАДА.

Пластова Станиця в Монтреалі, влаштувала т. зв. „Пластовий Тиждень" під гаслом „Київ — столиця України".

Програма „Тижня", який відбувся в днях 7—15 травня, була різноманітна й цікава. Почалася вона Пластовою Ватрою в честь св. Юрія, патрона Українського Пласту. Відбулася вона в суботу вечором на острові св. Олени, при участи станиці б. Українських Січових Стрільців.

Другий день Тижня, це Служби Божі в намірені Українського Пласту, в православній соборній церкві св. Софії та в католицькій церкві св. Михаїла. Того самого дня, вечером, відбулося відкриття пластової виставі у власній домівці.

Дня 9—10—11 травня відбулися відкриті сходини пластових гуртків. На закінчення, дня 11-го травня, було влаштовано вечір пластового філателіста.

В четвер, 12-го травня, через Український Відділ „Голосу Канади" передано привіт українській молоді на Рідних Землях.

Дня 13-го травня в Пластовому Домі відбулася зустріч пластунів з киянами.

В неділю, 15-го травня, було закінчення Тижня ватрою.

ЗМІНИ У ВИДАВНИЦТВІ „УКРАЇНСЬКИЙ ПРОМЕТЕЙ"

Як подає „Гомін України", у видавництві „Український Прометей" прийшло до персональних змін та усунення деяких дотеперішніх працівників. М. ін. звільнено з роботи Олександра Палаташа родом з Закарпаття, члена редакційної колегії „У. П." та адміністратора В-тва. Як інформують, О. Палаташ був співласником друкарні „У. П." На місце звільненого прийшов працювати Петро Майсюра.

ПОЛЯКИ ЗАТИРАЮТЬ СЛІДИ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

Торонто. — Часопис „Гомін України" подає таку новинку:

Особи з Польщі, які останньо відвідали місцевості в Ярославщині, а з яких поляки, при допомозі москалів, повиселювали українців до Совєтського Союзу, стверджують, що поляки стараються як найдокладніше затерти сліди українського життя на тих теренах. Опорожнені місцевості заселюють поляками, які однак не дуже радо туди переселюються. Крім цього, зараз по виселенню українців, спеціяльно зорганізовані бригади комуно - поляків взялися нищити і розбирати церкви. В селі Новий М'якіш, пов. Ярослав, розібрали церкву, а ввесь матеріял продали новопоселеним на опал. Однак, як твердять самі поляки, „щось" не дало їм палити цим матеріялом і вони зреклися звороту грошей за матеріял та самі звезли його назад на місце розібраної церкви. Ось пише очевидець: „Аж не можна дивитися, як ввесь матеріял, хрести, образи і хоругви стоять сьогодні під голим небом і гниють.

Крім цього порозбирано церкви в Заліській Волі, Тухлі і Ляшках. В село Корениця (де є дуже стара церква), коли приїхала бригада нищити церкву, старенький дяк, який остався чудом, поставив опір, що не слід нищити такої старинної церкви і так її покищо оставили.

Імар.

УКРАЇНЦІ В ГОЛЛЯНДІЇ

Дня 13 лютого 1955 року в місті Утрехті відбулися Річні Загальні Збори членів Об'єднання Українців в Голляндії (ОУГ). На предсідника зборів було вибрано п. М. Семирозума, а на секретаря п. В. Кравця. Після звіту уступаючої Управи, що його виголосив, за відсутности голови Управи д-ра Менцінського, п. О. Кушпета, загальні збори більшістю голосів уділили уступаючій Управі ОУГ абсолюторію. Після прийняття нового (зміненого) статуту ОУГ було вибрано нову Управу в складі: голова ОУГ — М. Брик, заст. голови — пані О. Копач, секретар — В. Кравець, скарбник — В. Гарасименко, член Управи Сень. Крім цього обрано Громадський Суд у складі 3-х осіб під проводом п. М. Семирозума та контрольну комісію також в складі 3-х осіб під проводом п. В. Іллюка.

Перед зборами відбулася в голляндській католицькій церкві Служба Божа, яку відправив о. мітрат Перрідон, в сослуженні отця Дзвоника та голляндського диякона. Співав відомий „Візантійський Хор", що складається виключно з голляндців, та яким диригує п. д-р М. Антонович.

Нова адреса О. У. Г.:

Bond van Oekrainers in Nederland, Posteus 59 Hengelo (o), Nederland

Спорт

Ф. Ц. СКЕНЕКТИДІ — УСТ „СЯН" ЮТИКА, 2:6 (0:1).

Скенектиді, Н. Й., 22 травня 1955. — УСТ „Сян" веде без програної в німецькій футбольній лізі середнього (центрального) Стейту Ню Йорк. Сяновики заграли найкращі змагання в сезоні, на гарному німецькому стадіоні, із котрого вивезли до Ютики дві цінні точки. Воротар „Сяну", змг. В. Лужняк, і цим разом пописався дуже добре, що рясно оплескувала вся публіка.

Першу півгру „Сян" грає напроти вітру, німці користають з помочі вітру і мають легку перевагу. Оборона „Сяну", безконкуренційного Дубини, вив'язалась в повні проти нападу господарів, де в нападі грали бувші европейські знані грачі. В 30 хв. Назаренко прецизно подає на голову М. Фалінському й ми провадимо 1:0.

Друга півгра вже більш належить до Сяновиків, тут бачимо кілька гарних подач м'яча, з результатом, в противній сітці. Ворота добули: М. Фалінський 3, М. Назаренко 2, С. Сокирник 1.

Найближчі змагання „Сяну" в дні 5-го червня 1955 з минулорічним першуном АС Олбані, Н. Й., покажуть, хто буде першуном на 1955 рік.

Віримо, що ним буде „Сян", хоч перший рік в Лізі.

М. К.

ФУТБОЛ НА УКРАЇНІ

Обі команди футбольної ліги майстрів А кляси СССР переможець чаші СССР на рік 1954 ДИНАМО КИЇВ, відбули три стрічі проти команд Москви, з чого два ремі: „Спартак" 0:0, „Льокомотив" 0:0, третій матч киівляни програли до „Динама" 1:2. ШАХТЯР СТАЛІНО, який стоїть зараз на 5 місці табелі, виступав у Ленінграді проти „Трудової Резерви" 2:2, „Зеніт" 1:1, і у Москві потерпів поразку проти ЦДКА 1:2. Табеля: Динамо Москва 7 точ., Торпедо Москва 6, Зеніт Ленінград, ЦДК Москва і Шахтяр Сталіно по 5 точок. В клясі Б — СССР змагається 6 команд інших міст України: Металург Дніпропетровськ, Спартак Ужгород, Льокомотив Харків, та команди Будинку Офіцерів — Київ, Львів і Семферопіль.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. — Б-во св. Василія Відд. 168 повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 5-го червня, о год. 3-ій попол., в залі У. Н. Дому, 760 State St., Проситься членів прийти і вислухати піврічний звіт уряду і контрольної комісії ,вирівняти залеглі вкладки, можливо, що будуть чеки дивіденди. Пригадується, що 12-го червня буде Союзовий День на Союзівці. Проситься членство узяти участь в цім дні. — Н. Марків, предс.; С. Космина, кас.; І. Бабин, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. — Піврічні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького Відд. 158 відбудуться в суботу, 4-го червня, о год. 8-ій веч. в У. Н. Домі, 216 Grand St. Проситься членів прийти бо є важні справи до полагодження. — Ю. Павчак, предс.; М. Ваглай, фін. секр. М. Кіт, рек. секр.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 17-мільйонового майна УНСоюзу.

Посмертні Згадки

ФРАНКО МАЛИК, член Т-ва ім. Т. Шевченка Відд. 267 УНСоюзу у Вестбурі, Н. Й., помер 18-го травня 1955 р., в Гіксвіл, Н. Й. Покійний походив з села Ладичин, пов. Тернопіль, Україна. Полишив в смутку дружину Марію, двох синів і одну дочку, зятя і невістку і 4 внуків. Похорон відбувся 21. травня, при участі Родини, Приятелів і Членів Відділу до церкви св. Ігнатія і на цвинтар Pine Lawn Farmingdale. — В. Й. П.!

К. Дідух, секр.

МАРІЯ СРІБНЯК, членка Б-ва св. о. Николая, відд. 5 УНСоюзу в Асторії, Л. Ай., померла 21-го травня 1955 р., проживши 59 років. Покійна родилася 17 вересня 1896 р., в селі Падиківці на Буковині. Оставила в смутку мужа Петра. Похорон відбувся 25 травня при участі Членів, Приятелів та Знайомих з погреб. заведення до укр. грек.-кат. Церкви св. Юрія, а відтак на цвинтар Кальварія—В. Їй П.!

П. Барнич, секр.

ІВАН ДУНЕЦ, член 204 Відд. УНСоюзу в Ню Йорку, помер 20-го травня 1955 р. Покійний походив з села Оріхівка, Болинь, Україна. Полишив у смутку дві дочки, Анну, і Настю, та трьох онуків. Похорон відбувся з погреб. заведення до церкви св. Володимира при 14-ій вул., відтак на цвинтар Оливна Гора. Покійний був добрим членом Союзу, вірним, і добрим вояком Американської Армії за яку боровся. Нехай ця благородна земля буде йому пером. — В. Й. П.!

В. Гасій, секр.

В другу річницю смерти, нашої незабутньої Мами і Бабуні

бл. п. Анни Марії ГАНКЕВИЧ

відправиться

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в неділю, 5-го червня 1955

о 10-ій год. ранку

в церкві св. Юра в Ню Йорку.

Всіх Рідних і Знайомих, просимо ласкаво взяти участь у Богослуженні.

ДІТИ і ВНУКИ

ТАРЗАН, ч. 3471. До бою

AT TARZAN'S CRY THE NATIVE WHEELED ABOUT TO SEE NUMA HALTED IN MID-FLIGHT BY A SLENDER STRAND OF ROPE, JUST BEFORE THE LION'S MIGHTY TALONS COULD FASTEN IN HIS FLESH!

BUT THE FORCE OF NUMA'S CHARGE YANKED THE APE-MAN OFF BALANCE.

THE ENRAGED LION BARED FIERCE YELLOW FANGS. LIKE LIGHTNING HE LEAPED AT HIS NEW ENEMY!

На Тарзанів крик тубілець повернувся саме тоді, коли Нуму затримав тонкий шнур, ще поки його сильні пазурі змогли вхопити тіло тубільця.

Але сила Нуми захитала рівновагу мавполюдини.

Розлютований лев вишкірив дикі жовті ікли. Мов блискавка, він стрибнув на нового ворога!